

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 1919, sp. zn. Kr II 156/19

Číslo: 89/1919

Právní věta:

Příkazem k inkasu, byť i přioděn byl v roucho postupu, svěřuje se po rozumu § 183 tr. zák. inkasistovi svěřený peníz.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.10.1919

Spisová značka: Kr II 156/19

Číslo rozhodnutí: 89

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Důvod zmatečnosti uplatňuje stížnost v ten smysl, že jednání obžalovaného nesprávným právním posouzením bylo podřadeno pod ustanovení § 183 tr. z., nejsou prý v pravdě než bezprávním civilním. Odůvodňujíc tuto svou thesi, stížnost hned na počátku odchyluje se zcela podstatně od závazných pro ni i pro soud zrušovací zjištění rozsudkových, tvrdíc, že dle výsledků řízení v první stolici soukromá účastnice Anna S. obžalovanému svou pohledávku 6562 K za Štěpánem L. postoupila. O postupu takovém nejen v rozsudku není ani slova, nýbrž rozsudek výslovně mluví jen o plné moci, udělené Annou S. obžalovanému k inkasu pohledávky její za L-em a o závazku obžalovaného, podle obsahu této plné moci bezodkladně odvésti vybraný obnos své mandantce, prohlašuje zároveň za prokázáno, že obžalovanému poskytnuta byla moc nad obnosem jen v důvěře, že ji užije ve smyslu zmocnitelově.

Po právní stránce tvrdí stížnost, že dle zákona občanského obžalovaný, přijav obnos 2562 K od Štěpána L., nabyl vlastnictví jeho s obligačním závazkem, odvésti týž obnos Anně S. a že tedy nešlo o předmět cizí, ve vlastnictví Anny S. zůstavší a obžalovanému svěřený. Náhled tento je mylný. §§ 181 a 183 tr. z. mluví o svěřené věci a theorie i judikatura jsou v tom za jedno, že svěřeny býti mohou i věci zastupitelné, tedy zejména peníze. Svěření samo záleží ve chtěném dočasném přenesení skutečné moci nad věcí na jiného a může se státi buď odevzdáním věci nebo způsobem nepřímým. Nový držitel nabývá tedy na podkladě právního jednání ujednaného s dosavadním držitelem nebo osobou mohoucí věci disponovati skutečné moci nad věcí, jemu buď z ruky do ruky odevzdanou nebo naň z vůle dosavadního držitele nepřímo přešlou, se závazkem, buď věc tu v určité době vrátiti, nebo jí ve smyslu úmluvy naložiti. Zejména je tedy mandát k inkasu pohledávky, třeba i byl z nějakých

důvodů zahalen ve formu postupu, sám o sobě spojen již pojmově se svěřením vybraného obnosu, neboť inkasantovi poskytuje se tu z vůle věřitelovy faktická moc nad vybranou částkou jen v důvěře, že ji dle úmluvy použije, totiž obnos odvede svému mandantovi, zapraví jím závazek mandantův a pod. V tom pak leží právě ono svěřením, jež obžalovaný v případě přítomném neprávem pohřešuje ve svém poměru k Anně S., resp. k vybranému obnosu. Že vlastnická žaloba, vyžadující individuálního popisu věci vindikované, při věcech zastupitelných není možná, nic nemění na povaze obnosu vybraného od dlužníka, na podkladě mandátu k inkasu, jakožto obnosu svěřeného. Účinek zmíněné právě okolnosti je jen ten, že inkasant není povinen odvésti in specie tytéž platební prostředky, které převzal v držení. Smí je vyměnit za jiné a odvésti mandantovi tyto. Povinnost jeho, vrátiti svěřenou věc individuální, mění se v závazek, vyplatiti ve smluvené době obnos rovnající se obnosu přijatému. Zbavil-li však inkasant, spotřebovav věc zastupitelnou, tedy zejména peníze, a nemaje jiných volných prostředků, nebo možnosti obnos tento ihned obdržeti, sebe možnosti, obnos tento ihned vyplatiti a věřitele možnosti, obnos tento ihned obdržeti, učinil v podstatě totéž, jako kdyby si byl věc individuální přivlastnil, t.j. s ní jako s vlastní naložil, nebo ji svěřiteli zadržel: připravil svěřitele o věc samu, resp. o možnost jí nakládati.

Je-li tedy zjištěno, že obžalovaný byl v pravdě, t.j. co do vnitřního poměru mezi Annou S. a jím stávavšího, pouze zmocněn k vybrání obnosu 6562 K od Štěpána L., že obnos ten měl Anně S. odvésti, že ho však neodvedl, spotřebovav jej pro sebe, aniž měl v té době pohotově prostředky k uspokojení nároků Anny S., nedá se jeho odsouzení pro zločin dle § 183 tr. z. nic vytýkati. Zjistiti, jakým úmyslem dal se obžalovaný při jednání svém vésti, je věcí soudu nalézacího. Se stanoviska právního vyžaduje se ku zločinu, jímž byl obžalovaný uznán vinným, by byl pachatel jednal ve snaze zadržeti či resp. přivlastniti si cizí jemu svěřenou věc movitou, věda, že tím, co činí, zřizuje si bezprávně vlastnictví podobné panství nad věcí. Tyto náležitosti skutkové podstaty § 183 tr.ř. po stránce subjektivní jsou obsaženy ve zjištění soudu nalézacího, jenž dospěl k přesvědčení, že obžalovaný, vědom si jsa své povinnosti, obnos u Štěpána L. vybraný Anně S. odvésti a to bez odkladu, poněvadž mu obnos ten nebyl ani zapůjčen ani sečkán, úmyslně vybranou částku pro sebe spotřeboval, tedy jí jako vlastním majetkem nakládal a že tak učinil plně si jsa vědom, že není s to, aby ze svých prostředků kdykoliv mohl obnos zmíněný nahraditi.